

ПРЕГЛЕД НА ЕМИСИОННО-
КАСОВАТА ДЕЙНОСТ
ОКТОМВРИ – ДЕКЕМВРИ 2024

БЪЛГАРСКА НАРОДНА БАНКА

— 145 ГОДИНИ —

Съдържание

I. Пари в обращение (банкноти и монети извън касите на БНБ).....	3
1. Динамика на парите в обращение	3
2. Динамика и номинален строеж на банкнотите и разменните монети в обращение.....	4
II. Неистински и преправени банкноти и разменни монети	7
III. Негодни банкноти и разменни монети.....	8

© Българска народна банка, 2025
1000 София, пл. „Княз Александър I“ № 1
Интернет страница: www.bnb.bg

Информацията, публикувана тук, може да се ползва без специално разрешение,
единствено с изрично посочване на източника.

ISSN 2815-2662 (онлайн)

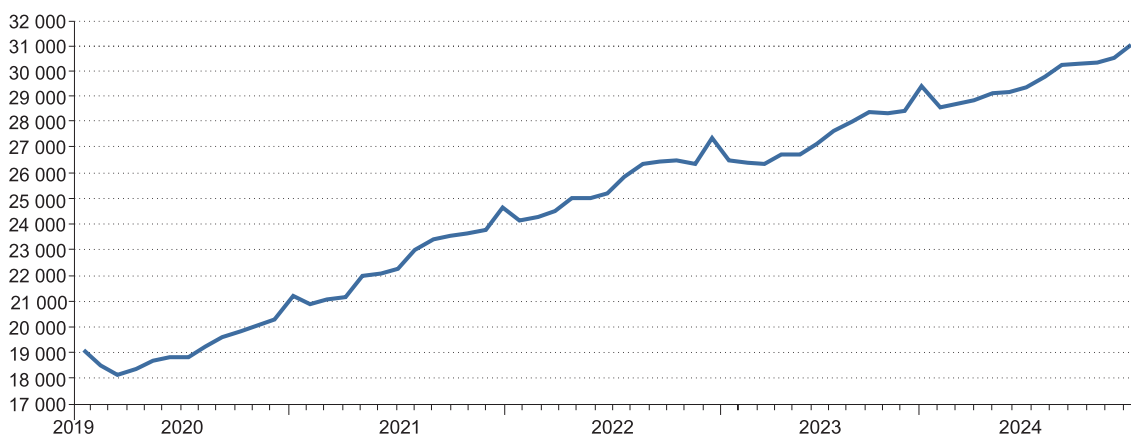
I. Пари в обращение (банкноти и монети извън касите на БНБ)

1. Динамика на парите в обращение¹

В края на 2024 г. парите в обращение достигнаха 31 078.1 млн. лв. За едногодишен период (спрямо края на 2023 г.) те нараснаха с 5.5%, или с 1616.0 млн. лв. През предходния едногодишен период нарастването им беше по-голямо както в процентно отношение (7.4%), така и като абсолютна стойност (2036.7 млн. лв.).

Пари в обращение (декември 2019 г. – декември 2024 г.)

(млн. лв.)

Източник: БНБ.

През октомври – декември 2024 г. парите в обращение се увеличиха със 721.7 млн. лв., или с 2.4% в сравнение с края на септември 2024 г. Нарастването им през четвъртото тримесечие на 2024 г. е с 1.2 процентни пункта по-малко от отчетеното за същия период на 2023 г. Най-голямо увеличение на парите в обращение в рамките на последното тримесечие на 2024 г. беше регистрирано през декември – 497.5 млн. лв., което представлява 1.6% растеж спрямо предходния месец. За декември е характерно повишено търсене на налични пари предвид коледните и новогодишните празници. Въпреки това растежът, който парите в обращение достигнаха през последния месец на годината, е най-ниският, отчетен за периода, считано от деноминацията на българския лев.

Пари в обращение

(млн. лв.)

	31 декември 2023 г.	30 септември 2024 г.	31 декември 2024 г.
Пари в обращение – общо, в това число	29 462.1	30 356.4	31 078.1
Банкноти	28 870.0	29 739.1	30 451.5
Разменни монети	590.2	615.3	624.5
Възпоменателни монети	1.9	2.0	2.1

Източник: БНБ.

¹ В това число банкноти и разменни монети, емисии след 5 юли 1999 г., включително изтеглените от обращение без краен срок на обмяна, и възпоменателни монети, емисии след 5 юли 1999 г., както и изтеглените от обращение с ненастъпил краен срок на обмяна.

В края на 2024 г. делът на банкнотите в общата стойност на парите в обращение е 97.98%, а на разменните монети – 2.01%. През четвъртото тримесечие на годината делът на банкнотите нарасна с 0.02 процентни пункта за сметка на същото намаление на дела на разменните монети.

В съответствие с приетата от Управителния съвет на БНБ „Програма за отсичане на възпоменателни монети и отпечатване на възпоменателни банкноти“ за 2024 година, през четвъртото тримесечие на 2024 г. Българската народна банка пусна в обращение сребърна възпоменателна монета „Българската гайда“ от серията „Български традиции и обичаи“ с номинал 10 лева.

В края на 2024 г. делът на възпоменателните монети в общата стойност на парите в обращение е 0.01% и се запазва без промяна както спрямо края на септември 2024 г., така също и спрямо края на 2023 г.

2. Динамика и номинален строеж на банкнотите и разменните монети в обращение²

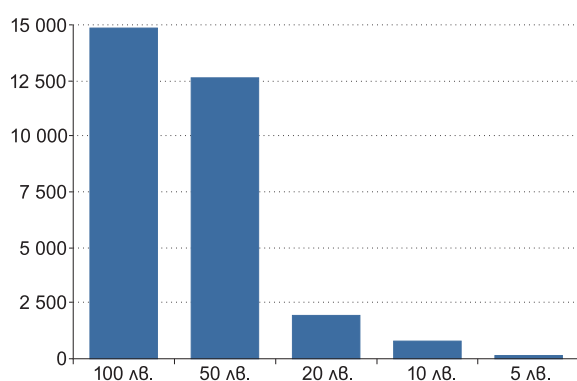
В края на 2024 г. в обращение са 611.1 млн. броя банкноти, които са с 6.1 млн. броя, или с 1.0% повече в сравнение с края на септември. През четвъртото тримесечие общата им стойност нарасна с 2.4%, достигайки в края на декември 30 407.6 млн. лв.

Средната по стойност банкнота в обращение в края на декември 2024 г. е 49.76 лв., което представлява увеличение с 0.67 лв. спрямо края на третото тримесечие. За едногодишен период стойността ѝ се е повишила с 2.19 лв., или с 4.6%, вследствие на продължаващото нарастване в паричното обращение на броя на банкнотите от 50 и 100 лева и същевременното намаляване на броя на банкнотите от 10 и 20 лева.

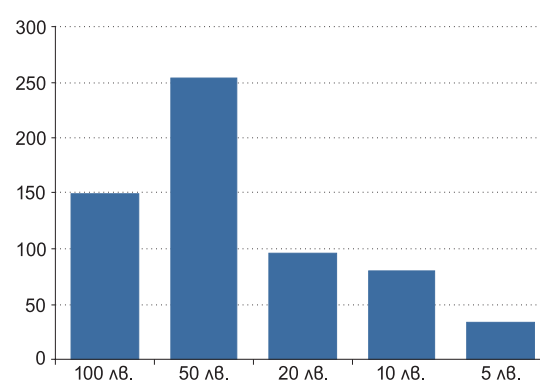
В края на 2024 г. с най-голям дял (41.42%) в общия брой на банкнотите в обращение е банкнотата от 50 лева, като към 31 декември в обращение са 253.1 млн. броя банкноти с този номинал. С най-малък дял (5.51%) е броят на банкнотите от 5 лева.

Структура на банкнотите в обращение към 31 декември 2024 г.

(по стойност, млн. лв.)

(по брой, млн.)

Източник: БНБ.

² Банкнотите с номинал 5, 10, 20, 50 и 100 лева, емисии след 5 юли 1999 г., и разменните монети с номинали 1, 2, 5, 10, 20 и 50 стотинки и от 1 и 2 лева, емисии след 5 юли 1999 г., които са законно платежно средство.

Спрямо края на септември 2024 г. в структурата по брой на банкнотите в обращение нарасна единствено дялът на тези с номинал 100 лева с 0.84 процентни пункта. За същия период дяловете на банкнотите с номинал 5, 10, 20 и 50 лева намаляха, като най-голямо (с 0.46 процентни пункта) е понижението на дела на 20-левовете банкноти.

За едногодишен период броят на банкнотите в обращение се увеличи с 5.2 млн. (0.9%), а стойността им – с 1581.6 млн. лв. (5.5%). Запазва се тенденцията от предходните периоди на висок годишен темп на нарастване в наличнопаричното обращение на броя на банкнотите с номинал 100 лева.

Спрямо края на декември 2023 г. в структурата по брой на банкнотите в обращение нараснаха дяловете на тези от 5, 50 и 100 лева, като най-много (с 2.56 процентни пункта) се увеличи дялът на банкнотите с номинал 100 лева. Прямо същия период дяловете на банкнотите от 10 и 20 лева намаляха, като най-много (с 1.88 процентни пункта) се понижи дялът на 20-левовете банкноти.

В края на 2024 г. общата стойност на намиращите се извън касите на БНБ банкноти с номинал 100 лева е 14 867.7 млн. лв., чийто дял е най-голям (48.89%) в структурата по стойност на банкнотите в обращение. С най-малък дял (0.55%) е стойността на банкнотите с номинал 5 лева.

Спрямо края на септември 2024 г. в структурата по стойност на банкнотите в обращение нарасна единствено дялът на банкнотите от 100 лева с 1.03 процентни пункта. Прямо същия период дяловете на останалите номинали намаляха, като най-голямо е понижението на дела на банкнотите от 50 лева – с 0.67 процентни пункта.

В структурата по стойност на банкнотите в обращение за едногодишен период също нарасна дялът единствено на банкнотите от 100 лева – с 3.12 процентни пункта. Дяловете на останалите номинали намаляха, като най-голямо за периода е понижението на дела на банкнотите от 50 лева – с 1.69 процентни пункта (от 43.30% до 41.61%). Дялът по стойност на банкнотите в обращение с номинал 5 лева остава непроменен спрямо края на декември 2023 г. (0.55%).

В края на 2024 г. в обращение са 3339.4 млн. броя разменни монети, които са с 24.2 млн. броя, или с 0.7% повече в сравнение с края на септември. През четвъртото тримесечие общата им стойност нарасна с 1.5%, достигайки в края на декември 624.5 млн. лв.

Средната по стойност разменна монета в обращение в края на 2024 г. е 0.19 лв. и се запазва без промяна спрямо края на третото тримесечие на 2024 г. За едногодишен период, спрямо края на 2023 г., се отбелязва повишение с 0.01 лв.

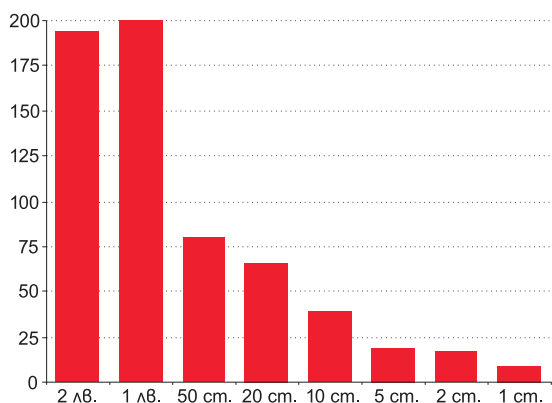
През четвъртото тримесечие на 2024 г. най-голямо в процентно изражение (2.0%) е нарастването при броя на разменните монети с номинал 2 лева, а с най-малко (0.6%) се повиши броят на монетите от 2 стотинки. Спрямо края на септември 2024 г. единствено броят на разменните монети с номинал 1 стотинка намаля с 0.2%.

За едногодишен период се запазва общата тенденция към увеличаване на броя на разменните монети в обращение от всички номинали. Спрямо края на 2023 г. общият брой на разменните монети в обращение се увеличи със 116.4 млн. (3.6%), а стойността им – с 34.3 млн. лв. (5.8%). На годишна база с най-бърз темп нарасна броят на монетите с номинали от 2 лева и 20 стотинки, съответно със 7.2% и

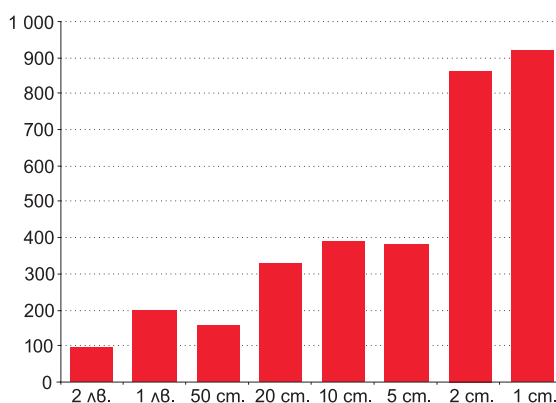
7.1%. При останалите номинали нарастването на броя им е в границите от 0.9% за монетите от 1 стотинка до 6.0% за монетите от 50 стотинки.

Структура на разменните монети в обращение към 31 декември 2024 г.

(по стойност, млн. лв.)

(по брой, млн.)

Източник: БНБ.

Най-голям дял (27.49%) в общия брой на разменните монети в обращение в края на 2024 г. продължават да имат монетите от 1 стотинка, като към 31 декември извън касите на БНБ са 917.9 млн. броя с този номинал. С най-малък дял (2.91%) е броят на монетите от 2 лева.

В структурата по брой на разменните монети в обращение спрямо края на третото тримесечие е отчетено понижение на дяловете на монетите от 1 и 2 стотинки, съответно с 0.25 и 0.03 процентни пункта, докато за същия период при дяловете на монетите от 5, 10, 20 и 50 стотинки и от 1 и 2 лева нарастването е в интервал от 0.03 (за броя на монетите от 1 лев) до 0.11 процентни пункта (за броя на монетите от 20 стотинки).

За едногодишен период в структурата по брой на разменните монети в обращение намаляха дяловете на монетите от 1 и 2 стотинки, съответно с 0.75 и 0.09 процентни пункта. Дяловете на монетите от останалите номинали – от 5, 10, 20 и 50 стотинки и от 1 и 2 лева, през същия период нараснаха в интервал от 0.06 процентни пункта за монетите от 1 лев до 0.33 процентни пункта за монетите от 20 стотинки.

Постоянно нарастващият брой на разменните монети извън касите на БНБ води и до повишаване на общата им стойност. Основен принос за увеличението имат разменните монети от най-високите номинали. Общата стойност на монетите от 1 лев в обращение в края на 2024 г. е 199.5 млн. лв., което представлява най-големият дял (31.95%) в структурата по стойност на разменните монети в обращение. С най-малък дял (1.47%) е стойността на монетите от 1 стотинка.

Спрямо края на предходното тримесечие в структурата по стойност на разменните монети в обращение е отчетено понижение на дяловете на номиналите от 1, 2, 5 и 10 стотинки и от 1 лев в интервал от 0.01 до 0.10 процентни пункта. За същия период дяловете на монетите от 20 и 50 стотинки и от 2 лева нараснаха в интервал от 0.01 до 0.15 процентни пункта.

За едногодишен период в структурата по стойност на разменните монети в обращение нараснаха дяловете на монетите от 20 и 50 стотинки и от 2 лева, съответно с 0.13, 0.03 и 0.40 процентни пункта. За същия период се наблюдава понижение на дяловете по стойност на останалите номинали в интервал от 0.04 процентни пункта при монетите от 5 стотинки до 0.33 процентни пункта при монетите от 1 лев.

II. Неистински и преправени банкноти и разменни монети

За периода октомври – декември 2024 г. в Националния център за анализ на БНБ бяха задържани общо 352 броя неистински български банкноти (в това число 324 броя циркулирали в паричното обращение). Спрямо третото тримесечие на 2024 г. общият брой на неистинските банкноти е с 293 по-малък.

Делът на задържаните през четвъртото тримесечие неистински банкноти спрямо общия брой на банкнотите в обращение към края на годината е 0.000058%.

Брой на неистинските български банкноти (октомври – декември 2024 г.)

	100 лева	50 лева	20 лева	10 лева	5 лева	2 лева
Нециркулирали банкноти	0	28	0	0	0	0
Циркулирали банкноти	197	57	50	17	1	2

Източник: БНБ.

В общия брой на задържаните през четвъртото тримесечие на 2024 г. неистински български банкноти най-голям е дялът на тези с номинал 100 лева (55.97%). Броят на задържаните 100-левови неистински банкноти представлява 0.000133% от общия брой на намиращите се в обращение в края на 2024 г. банкноти с този номинал. Неистинските банкноти от 50 лева са с дял от 24.15%, дялът на тези от 20 лева е 14.20% в общия брой на задържаните през отчетния период неистински банкноти. С по-малки дялове са неистинските банкноти от 10, 5 и 2 лева, съответно – 4.83%, 0.28% и 0.57%.

В периода октомври – декември 2024 г. бяха регистрирани и задържани общо 209 броя неистински български разменни монети, от които 16 броя от 2 лева, 59 – от 1 лев, 131 броя от 50 стотинки и 3 броя от 20 стотинки. Относителният дял на задържаните през четвъртото тримесечие неистински разменни монети в общия брой на монетите в обращение към края на 2024 г. е 0.000006%.

В изпълнение на законовите си функции по извършването на експертна оценка на чуждестранни банкноти, задържани на територията на България, през четвъртото тримесечие на 2024 г. в БНБ бяха регистрирани и задържани неистински чуждестранни банкноти, както следва: 324 броя евро (в това число 268 броя циркулирали в паричното обращение), 122 броя щатски долари (в това

число 87 броя циркулирали в паричното обращение) и 10 броя банкноти от други чуждестранни валути, циркулирали в паричното обращение.

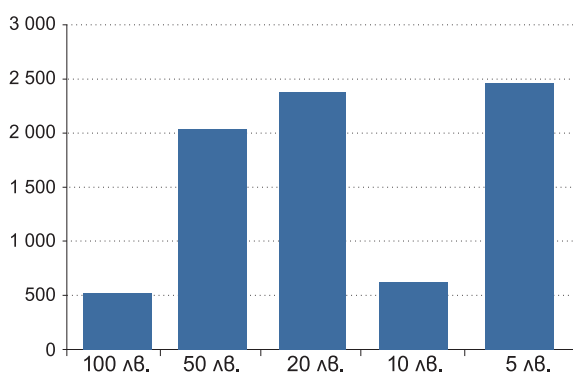
III. Негодни банкноти и разменни монети³

При машинната обработка на постъпилите през четвъртото тримесечие на 2024 г. в БНБ банкноти като негодни за последващо използване в паричното обращение бяха отделени 8.0 млн. броя банкноти. Те представляват 2.54% от общия брой на обработените през отчетния период банкноти.

В резултат на машинната обработка на банкнотите през четвъртото тримесечие на 2024 г. с най-голям дял в общия брой на отделените като негодни банкноти са тези с номинал 5 лева (30.65%), следвани от банкнотите от 20 лева (29.62%) и тези от 50 лева (25.45%). С по-малки дялове са отделените негодни банкноти от 10 (7.90%) и от 100 лева (6.38%).

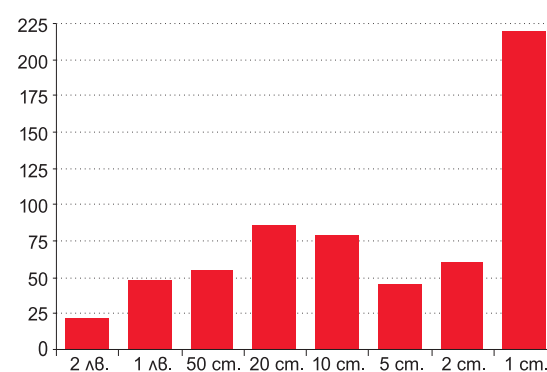
Негодни банкноти (октомври – декември 2024 г.)

(хил. бр.)

Негодни разменни монети (октомври – декември 2024 г.)

(хил. бр.)

Източник: БНБ.

През четвъртото тримесечие на 2024 г. при обработката на разменни монети в БНБ като негодни за паричното обращение бяха отделени 627.0 хил. броя. Те представляват 2.67% от общия брой на обработените през отчетния период разменни монети.

С най-голям дял в общия брой на отделените през четвъртото тримесечие на 2024 г. негодни разменни монети са тези с номинал 1 стотинка (35.85%). По-малки са дяловете на монетите от 10 и 20 стотинки, съответно – 12.79% и 13.92%. Отделените като негодни за наличнопаричното обращение монети от 2, 5 и 50 стотинки и от 1 лев са с дялове в интервала от 7.42% до 9.88%. С най-малък дял от 3.45% са отделените като негодни за наличнопаричното обращение монети от 2 лева.

³ „Негодна банкнота“ е тази, която е похабена при употребата ѝ в наличнопаричното обращение, вследствие на което е замърсена, захабена, с износен релеф, смачкана, с поставен знак или текст (например рисунки, подписи, надписи и др.), или с избледнели цветове.

ISSN 2815-2662 (ОНЛАЙН)

ХУДОЖЕСТВЕННОТО ОФОРМЛЕНИЕ НА КОРИЦАТА Е РАЗРАБОТЕНО ВЪЗ ОСНОВА
НА СКУЛПТУРНАТА ГРУПА „ХЕРМЕС И ДЕМЕТРА“, ДЕЛО НА КИРИЛ ШИВАРОВ,
РАЗПОЛОЖЕНА НА ЮЖНАТА ФАСАДА НА СГРАДАТА НА БНБ